

10. Ünite: Ecvef Fiil ve İ'lal Kaideleri

Dilin Akışı: İletli Harflerin Dönüşüm Yolculuğu

Ecvef Fiil Nedir?

Tanım ve Mantık

Aynel-Fiil (İlletli Harf)

Q - W - L B - Y - A

Ecvef Fiil (Mo'tellul-Ayn): Asli harflerinden ortadaki harfı (aynel-fili) illetli (Waw veya Ya) olan fiildir.

Anlamı: Kelime olarak 'içi boş' demektir. Bu fiillerin kalbindeki zayıf harf, çekim esnasında sıkça değişir veya düşer.

Neden Değişiyor?

İ'lal Mantığı: Dilde Hafiflik (Takhfif)

Aslı (Orijinal Hali)

Qāwālā

Söylemesi ağır ve zor.

Müsta'mel (Kullanılan Hali)

Qala

Akıcı, hafif ve ritmik.

**İ'lal (Dönüşüm)

Arapça, seslerin uyumunu ve dilin akıcılığını (mûsiisini) korumak için 'ağır' gelen sesleri dönüştürür.

Kaide 1: Büyük Dönüşüm (Elif'e Kalb)

Harekeli Waw/Ya + Öncesi Fatha (Üstün) → Elif (ا)

Qa - wa - la → Qaala (Dedi)

Ba - ya - 'a → Baa'a (Sattı)

Kha - wa - fa → Khaafe (Korktu)

Kaide 2: Hareke Nakli (Muzari Fiil)

İllet harfı harekesini devreder.

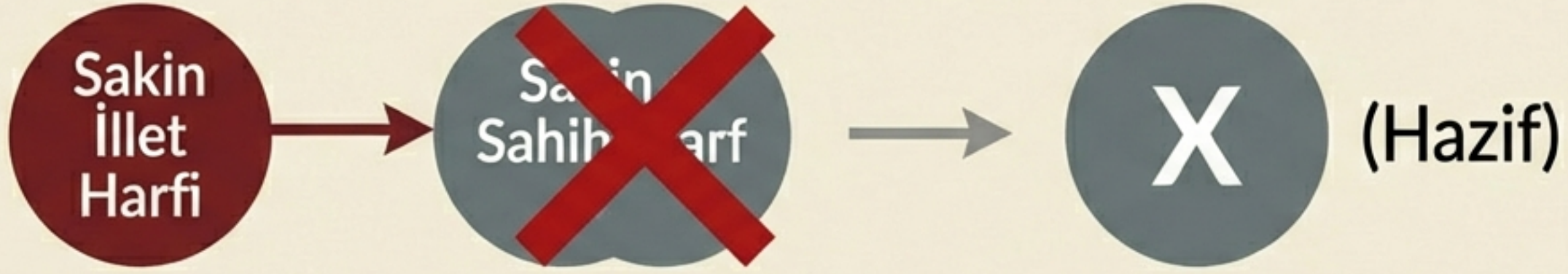
Yaq - **wu** - lü Ya - **quu** - lu

Muzari fiilde, illet harfinin harekesi kendinden önceki 'sakin' (harekesiz) sahih harfe aktarılır. İllet harfı harekesiz kalır ve uzatma harfine dönüşür.

Yeb - **yi** - u → Ye - **bii** - u

Kaide 3: Harfin Düşmesi (Hazif)

İltika-i Sakineyn: İki sakinin buluşması

Qaal - ne

(Biz dedik / Kadınlar dedi)

aal - i

İki sakin yan yana geldi.

~~Qaal~~ - ne

Elif Düşer (Hazif)

Qul - ne

Sonuç: Qulne.

Bu kural, fiil çekimlerinde 'Hünne' (O kadınlar) sigasından itibaren devreye girer.

Uygulama: Mazi Fiil Çekimi

Kırılma Noktasına Dikkat!

	Tekil (Müfred)	İkil (Müsennâ)	Çoğul (Cemi)
3. Şahıs (Gaib)	Qala	Qala	Qalu
	Qalet	Qaletâ	
3. Şahıs Dışıl Çoğul - Hünne	QULNE		
2. Şahıs (Muhatab)	Qulte	Qultüma	Qultüm
	Qulti	Qultüma	Qultünne
1. Şahıs (Mütekellim)	Qultü		Qulnâ

Hareke Değişimi:

Ecvef Wawi (1. Bab) → Ötre (Qulne)

Ecvef Yai (2. Bab) → Esre (Bi'ne)

Ecvef (4. Bab) → Esre (Khifne)

Kırılma Noktası: Elif düşer,
ilk hareke değişir.

Ecvef Wawi (1. Bab) → Ötre (Qulne)

Ecvef Yai (2. Bab) → Esre (Bi'ne)

Ecvef (4. Bab) → Esre (Khifne)

Uygulama: Muzari Fiil Çekimi

Wawi (Ötreli Akış)
Yaqulu (Söylüyor)

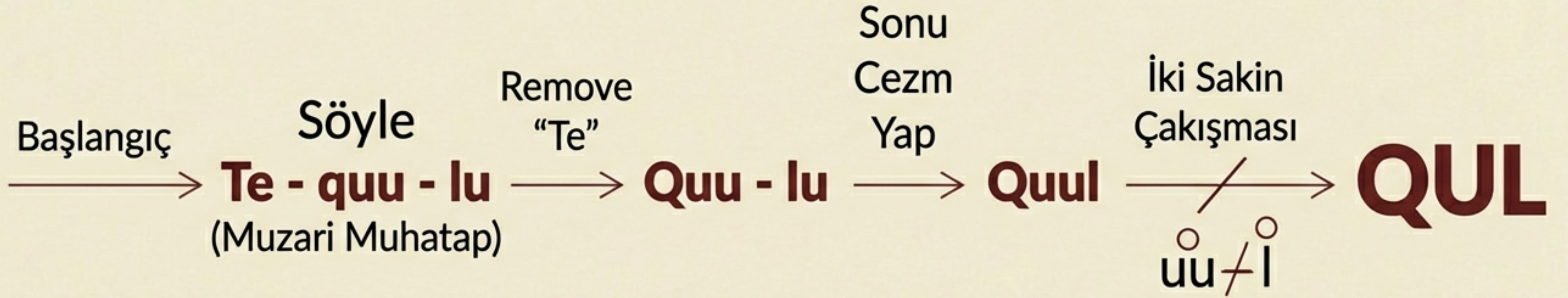
Yai (Esreli Akış)
Yebiu (Satıyor)

Yaqulu
Yaqulani
Yaqulune
Taqulu
Taqulani
Yaqulne ⚠

Yebiu
Yebiani
Yebiune
Tebiu
Tebiani
Yebi'ne ⚠

Emir Kipi: En Kısa Hal

Adım Adım Oluşum

Tebii → **Bi'** (Sat)
Tekhafu → **Khaf** (Kork)

İleri Seviye: Mechul (Edilgen) Çatı

Qawwala → Quwwila → Qiile

Ecvef fiillerin mechul (edilgen) yapısında, kök ne olursa olsun 'Esre' (Kasra) sesi hakim olur ve illet harfi 'Ya'ya dönüşür.

1. **Qala** (Dedi) → **Qiile**
(Dedi) (Denildi)

2. **Baa** (Sattı) → **Bii'a**
(Sattı) (Satıldı)

3. **Lame** (Kınadı) → **Liime**
(Kınadı) (Kınandı)

Ayet Tahlili ve Örnekler

Örnek 1

﴿ قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي ﴾

Meryem Suresi

Fiil: **Qâle** (قَالَ)

Kök: Q-W-L

Olay: Harekeli **Waw**, öncesi **fatha** olduğu için **Elif**'e dönüştü.

Örnek 2

﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴾

İhlas Suresi

Fiil: **Qul** (قُلْ)

Tip: Emir Kipi

Olay: **İltika-i Sakineyn** (iki sakin buluşması) sebebiyle orta harf düştü.

Özet Tablo: Ecvef Fiil

Fiil Tipi	Mazi (Geçmiş)	Muzari (Geniş)	Emir
Wawi (Söylemek)	Qala / Qulne	Yaqulu	Qul
Yai (Satmak)	Baa / Bi'ne	Yebiu	Bi'
Alif (Korkmak)	Khafe / Khifne	Yekhafu	Khaf
Mechul	Qiile	Yuqalu	-

Sonuç: Kelimenin Matematiđi

Sarf, kelimenin matematiđidir.

Kendini Test Et:

- Kök harfleri bulabiliyor musun? (Aslı ne?)
- Mazi "Hünne" çekiminde ses değişimini hatırlıyor musun?
- Emir kipinde neden harf düřtüđünü açıklayabilir misin?